
"ABC filozofii", Mirosław Kiwka, Wrocław 2001 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 9/1, 189-190

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ks. Mirosław Kiwka, *ABC filozofii*, Wrocław 2001, ss. 161

Rzeczywistość dostępna w ludzkim poznaniu i sam poznający człowiek jawi się jako byt pytajny, ciągle otwarty na intelektualną przygodę. Owocem poznania człowieka zanurzonego całą swoją egzystencją w świecie, już na poziomie prostej, zdroworoządkowej recepcji zmysłowo-intelektualnej, jest dostrzeżenie ogromnego bogactwa wielorako złożonej rzeczywistości. Jej pierwotny ogład i pierwsza, potoczna interpretacja domaga się udzielenia wielu podstawowych odpowiedzi na pytania dotyczące ontologicznych fundamentów: genezy istnienia człowieka, jego kondycji psycho-fizycznej, czynników konstytuujących taką, a nie inną strukturę rzeczywistości, określające ją przyczyny oraz realizowane przez nią cele. Owo „czytanie”, odpoznawanie świata takim, jakim on jest, stanowi grunt rozważań filozofii – najstarszej z nauk.

Budowanie filozoficznego (mądrościowego) spojrzenia na rzeczywistość jest – jak we wstępie swej *Metafizyki* zauważa Arystoteles – naturalną składową ludzkiej, rozumnej natury. Są jednak różne filozofie, różne jej koncepcje i formułowane na ich podstawie odmienne – czasem niesprowadzalne do siebie – wizje świata i żyjącego w nim człowieka. Propozycje rozmaitych systemów filozoficznych nie są li tylko samą teorią. Zawsze bowiem – w mniejszym czy większym stopniu, fundują zręby konkretnych trendów kulturowych, z tym wszystkim, co jest w nich godne akceptacji, służy pogłębianiu mądrości człowieka, a także z tym, co sprzeciwia się podstawowej prawdzie o samym człowieku i kreowanej przez niego kulturze, a co zasługuje na miano głupoty.

Książka ks. Mirosława Kiwki, wykładowcy w Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu, sytuuje się na długiej liście podręczników – pomocy dydaktycznych, których celem jest podanie wykładu z zakresu wstępu do filozofii (na szczególne podkreślenie zasługują tu prace A.B. Stępnia, M.A. Krapca, Z.J. Zdybickiej, S. Kamińskiego, P. Jaroszyńskiego, A. Maryniarczyka, J. Galarowicza, W. Dłubacza). Treść publikacji wypełniają podstawowe zagadnienia wprowadzające w rozumienie i krytyczną ocenę fundamentalnych kwestii podejmowanych przez filozofię.

Po przedstawieniu problematyki natury epistemologiczno-metodologicznej (natura ludzkiego poznania, wiedza naukowa, specyfika poznania filozoficznego), autor prezentuje kolejno jawiące się w perspektywie historycznej „oblicza” filozofii, a zatem rozumienie jej natury i funkcji (celów) w starożytności, średniowieczu oraz w dziejach myśli nowożytnej i współczesnej. Na tym tle pojawia się szczególnie doniosła charakterystyka różnych koncepcji filozofii, począwszy od prezentacji jej modelu klasycznego, poprzez ukazanie koncepcji wyrosłej na gruncie pozytywizmu, neopoztywizmu, filozofii lingwistycznej, aż po ostatnie trendy ujawniające się w myśleniu postmodernistycznym. Uwagą szczególną otacza tu autor koncepcję klasyczną wyrosłą na fundamencie wielkich pytań postawionych przez filozofów greckich. W tym nurcie zaś miejsce wyróżnione zajmuje myśl chrześcijańska, której najpełniejszy wyraz przyniosła doktryna św. Tomasza z Akwinu.

Następnie podejmuje ks. Kiwka problematykę związaną z prezentacją podstawowych działów filozofii, skupiając swoje refleksje na zagadnieniach teorii poznania oraz metafizyki. Dopelnieniem tych rozważań jest podjęcie zagadnienia styku filozofii z innymi na-

ukami (filozofia a teologia, filozofia a nauki szczegółowe) oraz wzajemnych relacji pomiędzy filozofią a sztuką, a także wskazanie odmienności filozofii od ujęć rzeczywistości proponowanych przez światopoglądy czy ideologie. Osobną kwestią podjętą przez autora jest określenie roli, jaką spełnia filozofia w budowaniu kultury.

Książka ks. M. Kiwki posiada charakter popularyzatorski, włączając się tym samym w szeroką i często podejmowaną dyskusję dotyczącą kształtu filozofii, jej natury i stawianych jej celów. Przy okazji różnych publikacji i sympozjów filozoficznych stawia się pytanie: jakiej filozofii (niejako „z imienia”) potrzebuje współczesny świat i człowiek? Bardzo dobrze na tak stawiane pytanie odpowiada treść prezentowanej publikacji. Dylemat bowiem wydaje się aż nadto pozorny. Współczesny bowiem człowiek – być może bardziej niż kiedy indziej – zagrożony jest jałowością balansowania pomiędzy prawdą a jej karykaturą, pomiędzy zanurzeniem w realnej rzeczywistości a jej (postmodernistyczną) fikcją i wreszcie – pomiędzy „mądrością” a „głupotą”. Autor staje zdecydowanie po stronie tych filozoficznych modeli świata, które opowiadają się jasno za wiernością realnej rzeczywistości i – co z tego wynika – wiernością samemu człowiekowi, jego osobowej godności w odczytywaniu prawdy, jego przygodzie z mądrością.

Książka ks. Kiwki stanowi też bardzo dobrą pomoc dydaktyczną, zarówno dla studentów teologii, jak i filozofii. Jej niezaprzeczalnym walorem jest syntetyczny sposób ujęcia problematyki, jasność wykładu oraz logiczne ułożenie treści. Dodatkowym bogactwem dydaktycznym jest zamieszczona w ramach każdego rozdziału literatura odsyłająca do źródeł oraz innych cennych pomocy, zarówno ściśle dydaktycznych, jak i popularyzatorskich.

o. Jerzy Tupikowski CMF

Zdzisław Pawlak, *Neoscholastyka i formy jej kontynuacji. Studium analityczno-krytyczne twórczości filozofów wrocławskich XX wieku*, Włocławek 2001, ss. 326.

Na polskim rynku filozoficznym pojawiła się nowa pozycja książkowa. Autorem jej jest ks. Zdzisław Pawlak, absolwent Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pracownik naukowy Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, członek redakcji „Ateneum Kapłańskiego”. W sygnalizowanej książce autor zajął się twórczością filozofów wrocławskich XX wieku. Chciał ich ukazać jako kontynuatorów różnych odłamów neoscholastyki europejskiej. Spośród wymienionych ośmiu wrocławskich filozofów autor w pracy prezentuje myśl filozoficzną czterech księży, którzy posiadają największy dorobek pisarski w dziedzinie filozofii. Są to: ks. Idzi Radziszewski, profesor i rektor trzech uczelni (Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, Akademii Duchownej w Petersburgu, założyciel i pierwszy rektor Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie), ks. Józef Iwanicki, profesor i rektor dwóch uczelni (Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie), ks. Stanisław Mazierski, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jeden z głównych współtwórców sekcji filozofii przyrody na tejże uczelni i ks. Adam Jankowski, wykładowca przedmiotów filozoficznych w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku.